

I sommerens presseoppslag finner vi en rekke sammenlikninger av kommunene i Norge. En av dem dreier seg selvsagt om elevkarakterene. Pressen er opptatt av å sammenlikne storbyene. Ordførere må på kort varsel stille til intervju om oppgang eller nedgang i poengtallene og forklare den ene eller den andre tendensen som journalistene mener å spore i tallmaterialet. Noen blir utpekt til vinnere og smiler bredt på førstesidesoppslag, andre kommer på jumboplass og får et ”forklaringsproblem”. Bergen stakk av med storbyseieren når det gjelder elevkarakterene selv om plasseringen av kommunen på totallisten ikke var noe å skryte av. Slik skapes nyheter ut av tallmateriale når det er en politisk vilje til å lage slike nyheter.

Siden rangeringen for eksamensresultatene for Bergenselevne var adskillig bedre enn for de nasjonale prøvene, trekkes konklusjonen at elevene ikke skjerper seg under de nasjonale prøvene og bare gjør en innsats når det virkelig gjelder, nemlig på eksamen. Nå kan jo ikke nasjonale prøver og eksamensresultater sammenliknes direkte, det er kun rangeringslistene som kan sammenliknes (altså hvilken plass en kommune har fått på totaloversikten). Dermed vil det selvsagt også dukke opp tilsvarende kandidater der plasseringsforholdet (Nasjonal prøve/eksamen) er omvendt og den bastante konklusjonen fra dagspressen begynner å miste fotfeste. Det er nemlig umulig at alle kommuner rykker opp på den ene listen (eksamen) i forhold til den andre (nasjonale prøver). Disse raske matematiske overveielser avslører fort manglende holdbarhet i argumentet og jeg mistenker forfatteren for å ha sin egen agenda; nemlig å svekke de nasjonale prøvers posisjon. Nå kan man selvsagt mene mye om disse prøvene, men argumentasjonen fra sommerpressen fører ikke til noen fruktbar diskusjon. Vi ser hvordan matematikk kan misbrukes til feil fremstilling av fakta. Samtidig ser vi tydelig hvor viktig matematikk er når feiltolkninger skal avsløres slik at saklighet kan prege diskusjonen.

Det kan være ønskelig med et samsvar mellom resultat på nasjonale prøver og eksamen. Men her må en tenke igjennom hva en sammenligner og hvordan. En sammenlikning med skiftende elevutvalg på kommunebasis som kun baserer seg på rangeringer gir veldig dårlig grunnlag for konklusjoner.

Vi håper at leserne både av TANGENTEN og dagspressen tar i bruk sine matematiske kunnskaper og etterlyser holdbarhet i bruk av statistisk materiale. Vi må stå vakt om den politiske debatten slik at den ikke forfaller med argumenter og konklusjoner tatt på grunnlag av manipulerende bruk av tallmateriale.

Christoph Kiefel